

Alexander Stubb: Tal i Bryssel den 10 april 2024

Talare
Alexander Stubb
Finlands president

Datum
10 april 2024

Plats
Bryssel

1

Inledning

Försvar och säkerhet är områden som kräver långsiktig planering. Men ibland går saker och ting inte som planerat. Så kände förmodligen de flesta av oss den 5 24 februari 2022, när Ryssland inledde sin attack mot Ukraina. Vi insåg – den hårda vägen – att historien inte tog slut. Inte ens i Europa.

Vi hade inte planerat för det och vi var inte heller helt förberedda. Och för att vara påfallande ärlig är jag rädd för att om det inte vore för den ukrainska 10 arméns och det ukrainska folkets heroiska ansträngningar, skulle vi i Europa och i Nordamerika ha varit lika svaga i vår respons som vi var 2008 när Ryssland invaderade Georgien eller 2014 när Ryssland annekterade Krimhalvön och attackerade Donbasområdet för första gången.

15 Förra veckan hade jag möjlighet att besöka Kiev för första gången i egenskap av Finlands president. Jag besökte Antonovflygplatsen i Hostomel. Striden om flygplatsen visade sig vara en vändpunkt i de tidiga stadierna av kriget. När jag lade ner en krans vid minnesväggen för de som försvarat Ukraina kunde jag inte låta bli att tänka på vad som skulle ha hänt om President Zelenskyj hade bett om 20 skjuts i stället för ammunition.

Efter mina samtal med president Zelenskyj blev jag mer övertygad än någonsin om att vi måste fortsätta att stödja Ukraina. Vi måste göra det med ökande styrka. Och vi måste göra det så länge det behövs. Kriget har nu pågått i två år 25 och som i alla väpnade konflikter ändrar omständigheterna hela tiden både på marken och mellan våra öron. I Kiev kände jag ett fortsatt engagemang och en fortsatt beslutsamhet att kämpa.

När jag tog farväl av Zelenskyj sade jag till honom att han kommer att vinna det 30 här kriget. Han svarade mig – ”Det kommer vi, vi har inget val”. Vi, däremot,

har ett val. Vi kan välja att antingen hjälpa Ukraina eller falla i historiens glömska genom att låta Ryssland fullfölja sina imperialistiska ambitioner än en gång genom att svälja en till självständig stat i strid med alla internationella regler och avtal. Ukraina behöver ammunition, vapen och fordon, och de behöver dem nu. Det är vårt jobb att tillhandahålla dem. Nu. Vi måste göra det för Ukraina, men också för oss själva. Den internationella ordningens framtid och vår egen säkerhet står på spel.

En annan aspekt på detta stöd är att se till att våra försvarsmakter moderniseras för att möta realiteterna i ett Europa där idealismen under eran efter kalla kriget är ett minne blott. Helt enkelt att se till att vi inte överrumplas på samma sätt som 2022. Vi måste förstå att en ny järnridå har sänkts i Europa. På den ena sidan av ridån har vi autoritära Ryssland och Vitryssland. På den andra sidan har vi över 40 europeiska demokratier som respekterar internationella regler.

Detta tal är det första i en trilogi av tal om utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik efter det kalla krigets era. Idag fokuserar jag på försvaret, eftersom det är det mest akuta och konkreta av de tre. Jag gör detta genom att uttrycka mina åsikter med hjälp av tre punkter – Finland och försvaret, NATO och försvaret samt EU och försvaret.

Min tes är att försvaret aldrig är binärt, antingen eller. För mig är det alla de ovan nämnda. Med andra ord bidrar Finlands försvar till våra Natoallierades försvar, och båda dessa är sammankopplade till försvarsdimensionen i EU och dess övergripande roll.

1. Finland och försvaret

Ni kommer kanske ihåg att Finland var ett neutralt land under kalla kriget. Vi hade inget val, eftersom realiteten av att leva bredvid en imperialistisk och expansionistisk granne definierade vår utrikes- och säkerhetspolitik. Och för att undvika missförstånd, jag avser inte Sverige eller Norge...

När det kalla kriget var över sökte vi omedelbart skydd och samarbete i Europeiska unionen, dit många av oss kände att vi hade hört, åtminstone mentalt, i många årtionden. Det blev uppenbart att en samtidig Natoanslutning hade varit att gå ett steg för långt, både för den politiska eliten och för folket. Hade en folkomröstning om Natomedlemskapet ordnats 1994, skulle resultatet ha varit negativt.

För att säkerställa att Finlands försvar förblir trovärdigt fattades två nyckelbeslut. Det första beslutet var att bygga upp ett internationellt försvarssamarbete, att se till att vi är så kompatibla som möjligt, också i det fall
75 att vi skulle ansöka om Natomedlemskap i något skede. Köpet av 64 stycken FA-18-stridsflygplan från USA i början av 1990-talet var ett nyckelbeslut i processen att integrera oss i högre grad med USA:s försvar. Deltagandet i krishantering – såsom Natos KFOR- och ISAF-operationer i Kosovo och Afghanistan – var en betydelsefull drivkraft för interoperabiliteten.

80

Det andra beslutet handlade om fortsatt fokus på vårt nationella försvar. Detta innebar, bland annat, att upprätthålla vårt värnpliktsystem. Systemet utgör en stark grund för folkets vilja och kapacitet att försvara sitt land, om det behövs.

85 För oss finländare är utrikes- och säkerhetspolitiken alltid existentiell. Vi förstod att Ryssland skulle vara ett fortsatt hot – inte minst för att vi hade varit involverade i 30 krig mot Ryssland sedan 1300-talet.

Mot denna bakgrund byggde vi upp och upprätthöll en av de starkaste militära styrkorna i Europa. Våra försvarsstyrkor i krigstid består av 280 000 personer.
90 Därtill har vi, med en befolkning på 5,5 miljoner, 900 000 män och kvinnor som har genomfört värnplikten. Som vi ser i Ukraina så är det inte bara fråga om plattformar utan också om människor.

95 Men den militära kapaciteten räknas naturligtvis. Utvecklingen av försvaret är ett kontinuum som kräver ständig uppmärksamhet. Under eurokrisen utnyttjade vi andrahandsmarknaden för försvarsmateriel genom att köpa överskottsmaterial, bland annat pansarvagnar och raketartillerisystem.

100 Jag kan inte påstå att dessa investeringar skulle ha varit populära när det begav sig. Många ser försvarsutgifterna som ett nollsummespel med andra behov i en fungerande välfärdsstat. Och de har givetvis rätt. Men vi måste komma ihåg att utan nationell säkerhet finns det ingen välfärdsstat.

105 Vi har just skaffat 64 stycken F-35-stridsflygplan för att ersätta de stridsflygplan vi köpte på 90-talet. Vi moderniserar vår flotta med 4 stycken Corvetter. Vi har ett av de största artillerierna i Europa. Vi har uppsättningar av vapensystem med lång räckvidd och av precisionsvapensystem för försvar i luften, till havs och på

110 land.

Samtidigt har vårt försvar aldrig byggts upp i ett vakuum. Det har alltid handlat om interoperabilitet och internationellt samarbete vare sig det är med våra nordiska och baltiska vänner, USA, EU eller Nato.

115

Vi håller som bäst på att ändra vår inställning från vad vi brukade kalla ”ett trovärdigt och självständigt försvar” till ”ett starkt försvar som en del av en allians”. Det kommer att ta tid, men mitt budskap till vår försvarsmakt och vårt militära etablissemang är tydligt – nationellt försvar och internationellt samarbete går hand i hand. Det är inte fråga om ”antingen eller”. Det är fråga om både och. Och detta är den inställning vi kommer att ha under de kommande åren när vi arbetar med att integrera vårt försvar i både Nato och EU.

125 På många sätt åskådliggör vårt Natomedlemskap denna förändring. Det är fråga om en förändring i vårt mentala ramverk från en nationell till en kollektiv approach. Detta stöds av siffror, som jag kallar vår 80-90-90-approach. Med andra ord kan 80 procent av vår befolkning tänka sig att personligen försvara Finland, 90 procent stödjer vårt Natomedlemskap och 90 procent kan tänka sig att skicka finländska trupper till internationella operationer.

130

2. Nato och försvaret

Dagens andra tema är Nato och försvaret. Vi firade vårt ettårsjubileum som alliansmedlem förra veckan. Det kan låta som att vi är nykomlingar, men vi har förstås varit nära partner, allt utom artikel 5-medlemmar, i 30 år. Trots det har vi ännu mycket att lära oss om hur vi fyller vår roll i alliansen.

135

Vi anslöt oss till alliansen mitt under en förändring. Vi inser det ansvar vi har i denna omställning. Ni kan vara säkra på att vi kommer att sköta vår del, och jag talar inte bara om att använda 2 procent av BNP för försvarsutgifter. Finland kommer att vara en tillhandahållare av säkerhet snarare än en förbrukare av säkerhet.

140

Ungefär på samma sätt som med vårt EU-medlemskap vill jag se Finland i kärnan av Nato. Eller för att uttrycka det på ett annat sätt – vi befinner oss i den geografiska marginalen av alliansen och därför måste vi vara i den institutionella kärnan.

145

150 Vi gör det vi säger. Våra försvarsstyrkor är optimerade för krigföring i de hårda förhållandena i norr. Vi har ett övergripande säkerhetskoncept för att upprätthålla ett motståndskraftigt samhälle. Vi har också en avancerad teknisk bas.

155 Med risk för att låta lite ofinländsk vill jag tillägga att vår militära kapacitet i kombination med vårt geografiska läge placerar oss i kategorin ”medelstora” länder i Nato. Vi är en stark stöttepelare i försvaret av nordöstra Europa.

Nato är en plattform för transatlantiskt samarbete och transatlantisk solidaritet.
160 Så mycket som vi uppskattar det långvariga amerikanska engagemanget i Europas säkerhet, måste vi européer också bära vårt ansvar. Att utlokalisera säkerheten är inte en långsiktig lösning.

Tillsammans kommer vi att bygga Nato 3.0. Vi tar alliansen tillbaka till dess
165 rötter som avskräckning mot rysk aggression. Som det konstateras i Natos strategiska koncept är Ryssland det mest direkta och betydande hotet mot vår säkerhet. Detta borde vara fokus i allt vi gör, också i vår försvarsplanering. Samtidigt har Nato en 360-gradersansats. Finland är redo att axla sin roll i att motverka hoten, vilka de än må vara.

170 Då vi närmar oss Natotoppmötet i Washington i juli, är det viktigt att vi fokuserar på våra kärnuppgifter: försvar och avskräckning. De är och förblir grundstommen i artikel 5, vårt åtagande för kollektiv säkerhet.

175 Natos avskräckning är ganska okomplicerad. Kapacitet, trovärdighet och kommunikation. Med grund i en lämplig blandning av konventionella förmågor, missilförsvar och kärnvapenkapacitet, som kompletteras med rymd- och cyberkapacitet. Detta är vad vi bör utgå från. För varandra. Tillsammans.

180 Det är en defensiv hållning som är välavvägd och helt i linje med våra internationella åtaganden.

Ni kan räkna med Finlands starka stöd för generalsekreterare Jens Stoltenbergs arbete då vårt toppmöte närmar sig.

185 I Washington kommer vi också att framhålla vikten av att stödja Ukraina på alla

områden. För mig innebär detta tre aspekter – materiellt bistånd för kriget, finansiellt stöd för återuppbyggnaden och institutionellt stöd på vägen mot Natomedlemskap. Låt mig vara tydlig – Ukrainas plats är som fullvärdig medlem i Nato. Utvecklingen mot medlemskap är oåterkallelig.

3. EU och försvaret

Låt mig avslutningsvis tala om EU och försvaret. En av huvudorsakerna till att vi gick med i EU 1995 hade koppling till säkerheten. Naturligtvis kände vi att vi hade starka band till unionens värderingar. Och ja, vi ville dra nytta av den inre marknaden och den gemensamma valutan. Men för oss var det i slutändan en fråga om säkerhet.

Därför gav vi upp neutraliteten omedelbart efter att Sovjetunionen kollapsade. Och därför ville vi också spela en viktig roll i att bygga upp EU:s krishantering och försvarskapacitet, inklusive klausulerna om ömsesidigt bistånd som senare skrevs in i fördragen.

Liksom det binära sättet att tänka i fråga om det nationella och internationella försvaret, verkar det råda en rätt så förenklad uppfattning om att EU:s och Natos respektive arbete på något sätt är varandra uteslutande.

Jag skulle vilja se EU och Nato som en förpackning, eller åtminstone som två sidor av samma mynt. När allt kommer omkring är 23 av 27 EU-medlemmar också Natomedlemmar. Eller om vi tittar på myntets andra sida så är 9 av 32 allierade inte EU-medlemmar.

EU:s fyra grundläggande funktioner är fortsättningsvis fred, säkerhet, stabilitet och välfärd.

Samtidigt måste EU fortsätta att förändras, inte minst om unionen vill förbli relevant och effektiv. Och på många sätt är detta precis vad EU och kommissionen under Ursula von der Leyen har gjort. Kommissionen föresatte sig att bli geopolitisk, och det har den i allra högsta grad blivit.

Säkerligen är en del av detta ett resultat av omständigheterna, men man måste ta vara på chansen när den dyker upp. Och Ursula von der Leyen har verkligen gjort det och lite till.

225

På det globala planet kan de redskap som var avsedda att föra oss samman också användas för att skilja oss åt, eller användas som vapen. Våra motståndare är skickliga på att använda vapnen på innovativa sätt.

230

Samtidigt kan EU också använda dessa verktyg på ett integrerat sätt, eftersom många av dem hör till EU:s exklusiva behörighet – såsom handel, konkurrens och valuta. De borde användas parallellt och vid behov, som stöd för säkerhets- och försvarspolitiken. I stället för ett snävt och slutet arbetssätt måste vi integrera våra maktmedel.

235

Allt prat om överlappning mellan EU och Nato verkar vara ganska gammalmodigt och tidvis ett tecken på intellektuell lättja. Som om det fanns en klar skiljelinje mellan hård och mjuk makt. Det finns det inte och dessutom är det mer regel än undantag att skiljelinjen mellan krig och fred är otydlig.

240

Det finns mycket för EU att göra inom försvarsområdet. Jag understöder många av de initiativ som president Emmanuel Macrons, andra ledare och kommissionen har tagit. Vi måste börja använda EU:s verktygslåda mer aktivt på områden som finansiering, industripolitik och rymd- och cyberförsvar. Den europeiska försvarsindustrin är i nuläget splittrad och ineffektiv – nationellt inriktad, vilket leder till mindre volymer och olika varianter.

245

Detta innebär kombinerade inköp, tillhandahållande av finansiering för försvarsändamål, utnyttjande av teknik och industripolitik samt uppbyggnad av en försörjningstrygghet som omspannar EU. Allt detta bygger på EU:s mångsidiga verktygslåda. Den är praktisk och tjänar den övergripande strategin att bli en kompetentare och ansvarsfullare aktör och en trovärdigare partner.

250

Mer än överlappning oroar jag mig för glappen mellan de nationella försvaren och Natos och EU:s försvar. Vår röda tråd borde vara integrering, integrering och integrering. Alla måste upprätthålla sin försvarskapacitet. Men bättre integrering behövs. När det gäller kapaciteten borde Nato bestämma prioriteringarna. Och EU borde spela en framträdande roll i att utveckla kapaciteten genom att använda finansiering, teknik och industripolitik och sina andra verktyg.

255

260

Mer allmänt borde EU fortsätta att bygga upp sin beredskap för dagens och morgondagens kriser.

I en krissituation måste vi se till att det finns en komplett situationsbild och att samordningen mellan huvudstäderna, EU och Nato fungerar. Strategierna måste anpassas till varandra. Eventuella luckor kommer att utnyttjas av motståndarna.

Slutsats

Låt mig avsluta genom att beskriva grundprinciperna för hur jag ser på integreringen av Finlands, Natos och EU:s försvar.

275

För det första är processen att integrera Finlands försvar i Nato på god väg. Vi kommer att arbeta tillsammans för att genomföra den.

Ge oss lite tid, men var säkra på att alliansen kommer att bli starkare av den. Vi kommer att öka våra insatser med våra allierade över de olika domänerna – luften, havet och marken samt rymden och cyberrymden – och vi kommer att arbeta med allierade för att bygga upp en Natonärvaro och en Natostruktur i vårt område som bäst lämpar sig för försvarsändamål. Kom ihåg att Finland har fördubblat Natos landgräns mot Ryssland. Vi är en gränsstat.

285

Finland är också ett arktiskt land och ett nordiskt land. Det faktum att alla nordiska länder är Natomedlemmar innebär en ny nivå av sammanhållning i vårt försvar.

För det andra gör Finland ingen åtskillnad mellan Nato och EU. Vi förstår att organisationerna avviker från varandra och att deras uppgifter är olika, men de kompletterar också varandra på olika sätt. Vi vill integrera.

Strategisk autonomi är ett värdigt mål för EU, i synnerhet om det innebär att vi ökar vårt engagemang för försvaret, men det måste uppnås genom samarbete med våra partner, också USA. De bilaterala relationerna mellan Finland och USA kommer också att vara fortsatt viktiga.

Största delen av EU hör till Nato och det borde synas i alliansen. Samtidigt har EU en enorm uppgift i att se till att försvarsstyrkorna i alla medlemsländer håller måttet i fråga om att tjäna unionen och kontinenten som helhet och i fråga om att minska den börda som USA bär för vårt försvar.

305 För det tredje kommer Finland att vara en pålitlig partner i både Nato och EU.
Vi kommer att göra vår del.

Vi kommer att stå fast vid vårt åtagande att iaktta artikel 3 i
Washingtonfördraget, i vilket ingår att använda mer än 2 procent av BNP på
310 försvarsutgifter. Vi gör detta lika mycket för oss själva som för våra allierade i
Nato och våra partner i EU.

I slutändan handlar detta om en förändring av tänkesättet i hela Europa.
Försvaret är inte något som endast de länder som gränsar mot Ryssland borde
315 bekymra sig om. Vi är alla hotade och vi påverkas alla.

Vi måste skapa en strategisk kultur, medvetna om att allt börjar från
människorna. Vi måste se till att våra invånare har viljan att försvara sitt land
och sin tro. Detta kräver att våra länder, våra demokratier och våra ideal är värda
320 att kämpa för.

Källa

<div>presidentti.fi</div>

325 **Taggar**

2020-tal, 2024, Man, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/alexander-stubb-tal-i-bryssel-den-10-april-2024>

330

335

340